

www.ketab.ir

نظام آموزشی حوزه

جستاری پیرامون نظام آموزشی و متون درسی حوزه‌های علمیه

نویسنده: وحید نجفی

همکاران: علی الهی‌فر، جواد زهرایی، روح‌الله عباسپور

نظام آموزشی حوزه

نویسنده: وحید نجفی

همکاران: علی الهی فر، جواد زهرایی، روح الله عباسپور

مکان: تبریز، مهدی نظری | انتشارات: مکت اندیشه

شابک: ۹۶۲۵۵-۶۰۰-۹۷۸ | ثبت چاپ: اول زمستان ۱۳۹۶

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر برای موسسه صراط مبین هدایت محفوظ است.

سرشناسه: نجفی، وحید، ۱۳۶۱ - | عنوان و نام پدیدآور: نظام آموزشی حوزه / نویسنده: وحید نجفی؛ به سفارش موسسه فرهنگی مطالعاتی صراط مبین. | مشخصات نشر: قم: مکت اندیشه، ۱۳۹۶. | شابک: ۷-۶۰۰-۹۶۲۵۵-۹۷۸ | وضعیت فهرست نویسی: فیبا | مشخصات ظاهری: ۱۵۶ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م. | فروست: تحول حوزه؛ ۱. | یادداشت: کتابنامه. | موضوع: حوزه های علمیه -- ایران -- برنامه های درسی | موضوع: *Curricula -- Iran -- Islamic theological seminaries | موضوع: برنامه های درسی -- ایران -- تغییر | موضوع: *Curriculum change -- Iran | موضوع: حوزه های علمیه -- ایران -- برنامه های درسی -- ارزشیابی | موضوع: *Evaluation -- Iran -- Curricula -- Islamic theological seminaries | موضوع: اسلام -- تحول درسی | موضوع: *Islam -- books | موضوع: مجتهدان و علما -- ایران -- مصاحبه ها | موضوع: *Interviews -- Iran -- Ulama | شناسه افزوده: موسسه صراط مبین هدایت | رده بندی دیویی: ۲۹۷/۰۷۱ | رده بندی کنگره: ۷۱۳۹۶ت۳/۴/۱۷ | شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۶۸۰۳۰

شبکه ارتباط با مخاطب

دفتر مرکزی: قم. بلوار شهید صدوقی. کوچه ۵۶. پلاک ۷۴. تلفن: ۰۵۰۴۰۴۰۴-۰۲۵

پست الکترونیک: info@seratolmobin.com | سایت: www.seratolmobin.com

بیان مسئله ۹

بخش اول وضعیت شناسی | ۱۳ |

فصل اول
سخنان رهبر معظم انقلاب ۱۶

فصل دوم
دیدگاه بزرگان و اساتید حوزه ۲۴

فصل سوم
نظر سنجی ۳۴

فصل چهارم
متون درسی مرسوم، در صد سال گذشته ۴۰

فصل پنجم
دوره های سه گانه و کتاب های درسی ۵۰

- ۹۴ اقدامات پایانی یک متن درسی
- ۹۴ خلاصه نویسی
- ۹۵ توضیحات
- ۹۵ پیاموزیم
- ۹۶ ارزش یابی سطوح یادگیری دانش پذیر

بخش سوم

| مصاحبه ها | ۹۷ |

- ۱۰۱ لزوم پرهیز از اقدامات شتاب رده و ژورنالیستی
حجت الاسلام سید حمید جزایری
- ۱۱۱ جایگزینی متون درسی به شرط اقبال نخبگان
گفتگو با حجت الاسلام والمسلمین محمد رضا رضوانی
- ۱۱۶ لزوم توجه به جایگاه استاد و پژوهش در کنار متن
حجت الاسلام دکتر سید محمود مرتضوی شاهرودی
- ۱۲۶ تأمین نشاط علمی در بین طلاب
حجت الاسلام محمد تقی اکبر نژاد
- ۱۳۸ دانش محوری به جای کتاب محوری
علی الهی فر
- ۱۴۲ دستاوردهای مرکز تدوین متون
حجت الاسلام رضا مختاری

□ بیان مسئله

حوزه علمیه شیعه به عنوان میراثی گران بها، با طی نمودن مراحل متعدد پرفرازونشیب با خصوصیات جدید، امروز در پیش روی ماست؛ انسجام بخشی و ایجاد وحدت رویه ای که ریشه های آن در صدسال اخیر قابل مشاهده است، امروز به اوج خود رسیده است؛ و عمده مدارس علمیه شیعه، تحت ساختار منظم و واحدی اداره می شود که تعیین کننده علوم و رشته ها، کتب، نظام ارزیابی و ... می باشد؛ و اثر چندانی از خلاقیت ها و تنوع پیشینه تاریخی در رشته های علمی، روش تحصیل، کتب و ... دیده نمی شود.

گسترش بی نظیر مدارس و رشد بی سابقه تعداد طلاب، چالش هایی جهت تأمین اساتید خلاق و ماهر ایجاد کرده است.

نیازهای گسترده علمی و تبلیغی جامعه در پس تحولات مدرنیته و جهانی شدن و پیروزی انقلاب اسلامی بار سنگینی را به دوش حوزه های علمیه و روحانیون نهاده است.

تغییرات اجتماعی و فرهنگی گسترده از سویی زمان ورود طلاب به حوزه های علمیه را به تأخیر انداخته و از سوی دیگر بازخورد گیری سریع تر از آنان را می طلبد و دوره تمحض درسی آنان را کوتاه نموده است. به گونه ای که بسیاری از طلاب دوره تمحض تحصیلی شان به حدود شش

سال کاهش یافته است؛ و پس از آن به دلیل نیازهای مالی و توقعات جامعه، تحصیل به یکی از حاشیه‌های زندگی‌شان یا تنها یکی از امور محوری‌شان تبدیل می‌شود.

این تحولات سبب فاصله یافتن قابل توجه خروجی نظام آموزشی حوزه، با انتظارات و وضعیت مطلوب گردیده است؛ که یکی از اصولی‌ترین اقدامات برای اصلاح وضعیت نامطلوب فعلی، تغییر در متون آموزشی حوزه و ارتقاء آن متناسب با نیازها و تحولات می‌باشد. خصوصاً که امروزه ابداعات ارزشمندی در خصوص تدوین متون آموزشی ایجاد شده است و می‌توان با بهره‌گیری از آن‌ها در زمان کوتاه‌تری، آگاهی‌ها و مهارت‌های بیشتری نصیب طلاب نمود.

در حالی که عمده متون آموزشی فعلی، با اغلاق‌ها و محبوس ماندن در نیازهای سنتی، به شکاف بین وضعیت موجود و مطلوب دامن می‌زنند؛ رکود نسبی علمی در پاسخ‌گویی به انتظارات، نقایص زندگی‌ها و عدم درک اقتضائات زمانه به عنوان مانعی بر سر راه تغییر آن متون نقش آفرینی می‌کنند.

با این حال گسترش درخواست و وجود عالمان روشن بین، کم و بیش منجر به تحولاتی گردیده و تغییراتی در برخی کتب به‌رمغان آمده است؛ اما سریع و کلان نبودن آن‌ها، نتوانسته است، موج نارضایتی را از میان ببرد؛ که یکی از پیامدهای خطرناک آن، بی‌اعتنایی به کتب فعلی و جدی نگرفتن آن‌ها و عمیق‌تر شدن شکاف بین مطلوب و وضعیت فعلی می‌شود.

از این رو مسأله تغییر متون آموزشی حوزه، مسأله‌ای بسیار خطیر است؛ که علیرغم نیاز به اقدامات کلان و سریع باید از اقدامات نسنجیده و ژورنالیستی دور بماند؛ و راهی دور از افراط و تفریط در آن مدنظر قرار گیرد؛ و توجه شود که تفکرات متعجربه علاوه بر تباه نمودن عمر هزاران طلبه و ناکارآمد نمودن آن‌ها، چالشی جدی در مقابل مکتب شیعی ایجاد نموده و به نوعی آن را در مقابل حمله‌های بسیار گسترده بدون سنگربان نموده و از سوی دیگر اقدامات نسنجیده خود عاملی برای فرو رفتن بیشتر در سنت‌ها خواهد شد و حوزه‌های علمی را روز به روز منزوی‌تر خواهد نمود.

لذا در این بررسی تلاش شده است، با رویکردی منطقی و علمی به مسأله توجه شده و گام‌هایی در جهت کمک به تحولات مطلوب برداشته شود؛ که ان شاء الله مورد رضایت صاحب العصر و الزمان قرار گیرد.

□ سپاس

بررسی مسائل حوزه‌های علمیه و روحانیت، چالش‌های خاصی به همراه دارد. کمبود منابع مکتوب و ابهامات زیاد برای شناخت پیشینه حوزه علمیه در ابعاد مختلف، عدم تمایل به عیان نمودن مسائل حوزه علمیه و آمیخته شدن مرز آموری بشری حوزه با مقدسات، سبب می‌شود پژوهش در این عرصه دشواری‌های متعددی داشته باشد.

با این همه تلاش شد گامی هر چند کوچک در این راستا برداشته شود.

متن پیش رو با کمک آقایان جواد زهرایی، علی الهی‌فر، رضا مصطفوی، علیرضا ذبیحی و علی نظامی تهیه گردید و تهیه مصاحبه‌ها عمدتاً بر دوش آقای روح‌الله عباس‌پور بود که با کمک آقایان سجاد طاهری و علیرضا فرهادی نیز همراه گشت که لازم است در این جا از همکاری آن‌ها صمیمانه تشکر نمایم.

همچنین باید از حمایت‌های بی‌دریغ مدبر موسسه صراط‌مبین، دکتر محمدتقی دشتی نیز تشکر نموده و از خوانندگان گرامی تقاضا کنیم ضمن انعکاس نظرات خود، مجلدات بعدی موضوع بررسی مسائل حوزه را تعقیب نمایند که ان شاء الله به زودی پس از این کتاب، روند چاپ و نشر را خواهند پیمود.